

ZARZĄDZENIE Nr 60

Dyrektora Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie

z 18 marca 2025 r.

w sprawie wprowadzenia czwartego wydania Procedury „Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie”

Na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 799) oraz § 12 ust. 1 Statutu Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie zarządzam, co następuje:

§ 1

Z dniem 18 marca 2025 r. wprowadzam do stosowania w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie czwarte wydanie Procedury „Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie” – Numer WSZ/DN/P/13/2025, stanowiącej załącznik do niniejszego Zarządzenia.

§ 2

Ordynatorów/kierowników oddziałów szpitalnych, pielęgniarki i położne oddziałowe, kierownika Zakładu Patomorfologii, kierownika Poradni Specjalistycznych zobowiązuję do stosowania wymagań określonych w procedurze, o której mowa w § 1 niniejszego Zarządzenia, do zapoznania z nią podległych pracowników i innych osób udzielających świadczeń zdrowotnych, co potwierdzają własnoręcznym podpisem oraz do szczegółowego nadzoru nad jej przestrzeganiem.

§ 3

1. Odpowiedzialnym z racji nadzoru nad realizacją, skutecznością i doskonaleniem procedury, o której mowa w § 1 niniejszego Zarządzenia jest Kierownik Zespołu Techników Zakładu Patomorfologii.
2. Odpowiedzialnymi za nadzór nad stosowaniem procedury, o której mowa powyżej, są Dyrektor oraz Naczelną Pielęgniarka.

§ 4

Traci moc Zarządzenie nr 216 Dyrektora Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie z 22 października 2021 r. w sprawie wprowadzenia trzeciego wydania Procedury „Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Zakładzie Patomorfologii Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie”.

§ 5

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Dyrektor
Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego
im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie

Krystyna Brzezinska

 SZPITAL KONIN	Procedura	Wydanie IV
	Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie	WSZ/DN/P/13/2025
		Strona 1/Stron 11

Sporządził	Kierownik Zespołu Techników w Zakładzie Patomorfologii	data	2025 -03- 17	podpis i pieczęć	Zakład Patomorfologii Kierownik Zespołu Techników <i>[Podpis]</i>
Sprawdził	Kierownik Zakładu Patomorfologii	data	2025 -03- 17	podpis i pieczęć	Zakładu Patomorfologii <i>[Podpis]</i> Justyna Forsysak specjalista patomorfologii
Sprawdził	Specjalista ds. Systemu Zarządzania Jakością	data	17.03.2025	podpis i pieczęć	ds. Systemu Zarządzania Jakością <i>[Podpis]</i> Jolanta Karolewska
Zatwierdził	Dyrektor	data	17.03.2025	podpis i pieczęć	Dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie <i>[Podpis]</i> Krystyna Brzezińska
Obowiązuje w terminie od	18 marca 2025r.				

1. Definicje:

Zakład Patomorfologii - komórka organizacyjna Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie zapewniająca diagnostykę histopatologiczną i cytologiczną.

Adres : ul. Szpitalna 45, 62-504 Konin

Telefon: sekretariat 063 240 45 60

Kierownik 063 240 45 59

Fax: 063 240 45 61

e-mail z.patomorfologii@szpital-konin.pl

Zakład Patomorfologii przyjmuje materiał do badania w dni powszednie w godzinach od 8.00 do 14.30

Badanie histopatologiczne -ma na celu rozpoznanie w badaniu mikroskopowym zmian morfologicznych, zachodzących w tkankach organizmu przy różnego rodzaju schorzeniach. Badanie histopatologiczne jest podstawą w rozpoznawaniu chorób nowotworowych, wielu schorzeń zapalnych i zwyrodnieniowych, monitorowania postępu leczenia, oceny czynników prognostycznych i predykcyjnych, a także ustalania przyczyny zgonu i istniejących zmian chorobowych u osób zmarłych, u których wykonano sekcję.

Badanie cytologiczne – ma na celu ocenę mikroskopową izolowanych komórek, analizę składu komórkowego preparatu, budowę morfologiczną komórek odpowiednio wybarwionych na szkiełku mikroskopowym.

Materiał histopatologiczny - materiał tkankowy pobrany podczas:

a) badania diagnostycznego:

- wycinki tkankowe, oligobiopsje, biopsja gruboigłowa pobrane w celach diagnostycznych:(np.;biopsja wątroby, prostaty, nerki, gruczołu piersiowego(biopsja mammotomiczna), wyskrobiny, pobrane w czasie badań i operacji endoskopowych (bronchoskopii, gastrokopii, kolposkopii, laparoskopii i in.),
- drobne zmiany usuwane w całości (węzły chłonne, zmiany skórne).

	Procedura	Wydanie IV
	Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie	WSZ/DN/P/...../2025
		Strona 2/Stron 11

b) zabiegu operacyjnego:

- usunięte chirurgicznie, chorobowo zmienione, narządy lub części narządów.

Badanie materiału operacyjnego jest najczęściej wykonywane po postawieniu diagnozy w wyniku badania histopatologicznego z materiału diagnostycznego. Wynik badania ma znaczenie dla określenia charakteru zmian, ustali zgodność z diagnozą kliniczną, wpłynie na dalsze leczenie i postępowanie z pacjentem. W przypadku zmian nowotworowych wynik badania określa czynniki prognostyczne i predykcyjne, czyli cechy nowotworu wpływające na długość życia oraz mające wpływ na zastosowane leczenie.

Badanie śródoperacyjne INTRA - badanie histopatologiczne, polegające na pobraniu materiału tkankowego do badań w trakcie zabiegu operacyjnego i natychmiastowym przesłaniu do Zakładu Patomorfologii.

W Zakładzie materiał poddany jest wstępnej ocenie makroskopowej przez lekarza specjalistę patomorfologa, wykonywany jest rozmaz cytologiczny, następnie pobierane są wycinki tkankowe, które po zamrożeniu skrawa się na skrawki grubości około 4 mikronów, które są barwione i poddawane ocenie mikroskopowej przez lekarza patomorfologa.

W czasie zabiegu operacyjnego można szybko uzyskać rozpoznanie histopatologiczne, co istotnie wpływa na dalsze postępowanie chirurgiczne.

Materiał cytologiczny – może pochodzić z;

- biopsji aspiracyjnej cienkoigłowej (BAC) ; biopsja wątroby, trzustki, piersi, płuc i innych narządów.
- cytologii złuszczeniowej : aspiraty, wydzieliny ciała fizjologiczne i patologiczne
(płyny z jam ciała: opłucnej, otrzewnej, osierdzia, płyny stawowe, mocz, popłuczyny)
- wymazy , rozmazy szczoteczkowe (z szyjki macicy, z dróg oddechowych, z dróg żółciowych))
- preparatów odfitkowych (komórki są odcisnięte na szkiełku mikroskopowym z przekroju tkanki np. węzła chłonnego)

Cytobloki- materiał cytologiczny (np. z popłuczyn oskrzelowych, płynu z jam ciała, z biopsji aspiracyjnej), utrwalony i po opracowaniu zabezpieczony w bloczki parafinowe. Cytobloki pozwalają na wykonanie skrawków mikroskopowych i tym samym przeprowadzenia większej liczby badań dodatkowych, niezbędnych do ustalenia rozpoznania, określenia czynników predykcyjnych koniecznych do wyboru terapii (w przypadki chorób nowotworowych).

Utrwalacz - substancja o właściwościach zachowujących struktury materiału tkankowego i komórkowego, zatrzymujących zachodzące, już w kilka minut po pozbawieniu ukrwienia, procesy pośmiertne rozkładu w materiale pobranym do badania. (formalina , alkohol)

Formalina – czysta formalina jest skoncentrowanym 40% roztworem gazowego formaldehydu w wodzie. Roztwór 10% formaliny odpowiada 4% wodnemu roztworowi formaldehydu i jest rekomendowanym utrwalaczem dla histopatologii. Szybkość utrwalania tkanki formaliną wynosi ok. 1-2 mm/ h (w zależności od rodzaju tkanki)

2. Cel procedury:

Celem procedury jest określenie standardów zapewniających prawidłowe przygotowanie materiału tkankowego i cytologicznego przeznaczonego do badania w Zakładzie Patomorfologii.

Prawidłowe przygotowanie materiału jest warunkiem poprawnej, pełnej diagnozy, która zawiera oprócz rozpoznania także informacje o doszczętności zabiegu chirurgicznego oraz określa czynniki prognostyczne i predykcyjne w leczeniu nowotworów.

 SZPITAL KONIN	Procedura	Wydanie IV
	Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie	WSZ/DN/P/...../2025
		Strona 3/Stron 11

Niewłaściwe utrwalenie (nieodpowiedni utrwalacz lub opóźnienie utrwalenia) jest najczęstszym błędem przedanalizycznym badania histopatologicznego, podobnie jak, błędnie i/lub nieczytelnie wypełnione skierowanie - utrudnia lub uniemożliwia wykonanie badania.

3. Zakres:

Procedura obowiązuje:

1. Lekarzy oddziałów szpitalnych oraz szpitalnych przychodni specjalistycznych
2. Lekarzy podmiotów zewnętrznych
3. Osoby przygotowujące materiał do badania histopatologicznego
4. Pracowników Zakładu Patomorfologii
5. Pracowników transportujących materiał do badania, w części dotyczącej transportu do Zakładu Patomorfologii

4. Zasady postępowania :

pkt	Opis działań	
I	<u>Skierowanie na badanie:</u> 1. Do każdego materiału przeznaczonego do badania histopatologicznego i cytologicznego należy sporządzić formularz skierowania w systemie informatycznym- ESKULAP. W przypadku zlecniodawców zewnętrznych CZYTELNIE wypełnić formularz skierowania do badania (załącznik nr 1) 2. Formularz ten musi zawierać: a. <u>Dane pacjenta:</u> • Imię i nazwisko • płeć • PESEL (w przypadku noworodka PESEL matki) • adres zamieszkania • w przypadku osoby małoletniej imię i nazwisko przedstawiciela ustawowego b. <u>Dane podmiotu wystawiającego skierowaniem oraz lekarza kierującego</u> • nazwa podmiotu ,adres oraz telefon kontaktowy • imię i nazwisko lekarza kierującego oraz • posiadaną specjalizację i NPWZ oraz (w przypadku zlecniodawców zewnętrznych) • podpis i pieczętkę lekarza zlecającego badanie oraz kontaktowy nr telefonu. • pieczętkę podmiotu zlecającego z telefonem kontaktowym c. <u>Wskazania medyczne do wykonania badania</u> istotne dane kliniczne oraz wyniki badań dodatkowych znaczące dla rozpoznania patomorfologicznego • dane dotyczące dotychczasowego leczenia zwłaszcza onkologicznego(leczenie chirurgiczne, radioterapia, chemioterapia, hormonoterapia, immunoterapia, terapia celowana i inne); • informację o chorobach przebytych i współistniejących • informacje związane ze specyfiką badanego materiału (np. badanie tkanek układu	ppkt 1 -4 Lekarz kierujący

 SZPITAL KONIN	Procedura	Wydanie IV
	Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie	WSZ/DN/P/...../2025
		Strona 4/Stron 11

szkieletowego wymaga dołączenia radiogramów, diagnostyka chorób płuc -opisu badania bronchoskopowego oraz badań obrazowych, czy wyniki badań endoskopowych w diagnostyce przewodu pokarmowego) • informację o wcześniejszych badaniach histopatologicznych lub cytologicznych. • Informację o stosowanym obecnie leczeniu d. <u>Informacje dotyczące pobranego materiału.</u> • datę , godzinę i typ wykonanego zabiegu; • tryb wykonania badania; (standardowy, pilny) (nie dotyczy badań śródoperacyjnych) • datę, godzinę i metodę utrwalenia; • rodzaju materiału - narząd (z opisem: cały narząd, fragment narządu, wycinek, oligobiopsja, płyn, wymaz, BAC, wyskrobiny, inny.) • sposób pobrania, rodzaj zabiegu, <i>w przypadku rozmazów -ilość szkiełeczek</i> • lokalizacja - w przypadku narządów parzystych –strona, szczegółowe objaśnienie ewentualnego oznaczenia topografii pobranej zmiany (tuszem, nitką, klipsem chirurgicznym) • wstępne rozpoznanie kliniczne; • imię i nazwisko osoby pakującej materiał i przygotowującej do wysłania (pielęgniarka, położna z telefonem kontaktowym). 3. W wybranych przypadkach, konieczne jest odrębne skierowanie zlecające wykonanie badań immunohistochemicznych w tym czynników predykcyjnych kwalifikujących do leczenia lub/i badań z zakresu biologii molekularnej (odrębnie rozliczane) UWAGA ! Ze względów formalnych na badania molekularne dla celów specjalistycznego leczenia (celowanego, czynniki predykcyjne) wymagana jest zgoda pacjenta . Jeśli zgoda chorego umieszczona jest w historii choroby , trzeba to odnotować na skierowaniu. 4.. W przypadku niespełnienia wymagań dotyczących wypełniania skierowania Zakład Patomorfologii ma prawo nie przyjąć materiału do badania, a zaistniały fakt potraktować jako niezgodność oczekując korekty. Jeśli to możliwe, mając na uwadze dobro pacjenta, Zakład Patomorfologii przyjmuje materiał, jednak wstrzymuje wykonanie badania do czasu uzupełnienia brakujących danych lub wyjaśnienia niezgodności . Wszystkie nieprawidłowości są odnotowywane w dokumentacji badania z uwzględnieniem daty i godziny wykonania czynności i dokonanych uzupełnień. Do czasu uzupełniania danych na skierowaniu odpowiedzialność za materiał oraz opóźnienie wykonania badania ponosi ośrodek kierujący .	
---	--

 SZPITAL KONIN	Procedura	Wydanie IV
	Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie	WSZ/DN/P/...../2025
		Strona 5/Stron 11

II	Utrwalanie 1. Materiał utrwalony w 10 % formalinie Dla diagnostyki histopatologicznej wymogiem koniecznym jest stosowanie zbuforowanego roztworu formaliny o pH optymalnie 7.2 - 7.4, w temp. 20-25oC: ➤ <u>materiał operacyjny</u> - narządy lub części narządów oraz inne wycinki np. skóry, szyjki macicy, wyskrobiny, W celu uniknięcia procesów autolizy (gnicia) tkanek np. guza w głębi narządu gdzie formalina dotrze nawet po kilku dniach należy naciąć umożliwiając szybszą penetrację formaliny. Proces gnicia szybciej przebiega w jelicie i żołądku. Takie materiały przed utrwaleniem należy rozciąć i pozbawić zawartości (treści pokarmowej, mas kałowych) ➤ <u>materiał diagnostyczny</u> - pobrany w czasie biopsji gruboigłowej (np. wątroby, prostaty, nerki), badania endoskopowego, biopsji mammotomicznej) ➤ <u>materiał cytologiczny</u> w celu wykonania cytobloków Należy bezwzględnie przestrzegać czasu utrwalenia materiału tkankowego, który odpowiada kwadratowi głębokości, na którą ma wnikać odczynnik (1 mm/1 godzinę, 5 mm/24 godziny) Czas utrwalenia dla małych wycinków wynosi 6-48 godzin, a dla dużego materiału pooperacyjnego od 24 do 72 godzin (łączny czas utrwalania z uwzględnieniem utrwalania po wstępnej obróbce w zakładzie oraz czasu umieszczenia w kasetkach) W związku z tym należy w jak najkrótszym czasie dostarczyć materiał do zakładu patomorfologii w celu wstępnego opracowania, najlepiej w dniu pobrania lub następnym. Uwaga!!! Zbyt krótki i zbyt długi czas utrwalenia istotnie pogarsza jakość materiału oraz jego przydatność do badań immunohistochemicznych lub genetycznych może też prowadzić do jego zniszczenia. 2. Materiał utrwalany w alkoholu 96 % lub utrwalaczach na bazie alkoholu lub stanowiących ich mieszaninę . ➤ Plwocina ➤ Materiał cytologiczny na szkiełku mikroskopowym : - z biopsji aspiracyjnej cienkoigłowej, - cytologii złuszczeniowej , -rozmaży szczoteczkowe. <u>Przygotowanie szkiełka :</u> Szkiełko należy przygotować i opisać przed pobraniem materiału. Do opisu użyć jedynie ołówka, (markery czy pisaki ulegają zmyciu w barwieniu). Szkiełko opisać na polu matowym po stronie na której zostanie umieszczony materiał. Opisać szkiełko nazwiskiem pacjenta lub numerem (jednoznacznym oznaczeniem zgodnym z oznaczeniem na skierowaniu). <u>Utrwalić rozmaz należy natychmiast po jego wykonaniu tzn.</u> • Zanurzyć preparat w uprzednio przygotowanym w pobliżu , otwartym naczyniu z 96 % alkoholem, tak aby utrwalacz zakrywał szkiełko do matowej części. - lub • Użyć utrwalacza w aerozolu, pamiętając aby spray był rozpylany w odległości co	ppkt 1,2,3 osoby odpowiedzialne z danej komórki /jednostki za przygotowanie materiału do wysłania
-----------	--	--

	Procedura	Wydanie IV
	Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie	WSZ/DN/P/...../2025
		Strona 6/Stron 11

	najmniej 20 cm tak długo aż pokryje cały preparat. Po utrwaleniu należy pozostawić preparaty na kilka minut do wyschnięcia, a następnie umieścić w specjalnym pudełku przeznaczonym do transportu. Preparaty muszą być przechowywane z zachowaniem ostrożności, chronić przed zamoczeniem lub zbiciem. Należy upewnić się że wszystkie szkiełka są opisane numerem i/lub nazwiskiem pacjenta oraz posiadają wypełniony formularz. 3. Materiał nieutrwalony: Materiał do badania śródoperacyjnego, węzły chłonne, płyny z jam ciała, płyny z torbieli, mocz, popłuczyny. Brak utrwalacza należy odnotować w skierowaniu wraz z datą i godziną pobrania, a materiał zabezpieczyć przed wyschnięciem. WAŻNE ! Bez utrwalacza można nadsyłać materiał tkankowy o średnicy powyżej 1,0 cm Materiał mniejszy musi być zabezpieczony w soli fizjologicznej. Czas transportu nie może przekroczyć 30 min. Uwaga ! W szczególnych przypadkach, przy planowaniu badań genetycznych, rodzaj składu utrwalacza należy uzgodnić z patologiem.	
III	<u>Postępowanie z materiałem tkankowym przed przesłaniem go do Zakładu Patomorfologii</u> 1. Oznakowanie pojemnika - na pojemniku należy przykleić kod badania wygenerowany przez system informatyczny - ESKULAP lub opisać zgodnie z formularzem skierowania. - w przypadku zleciodawców zewnętrznych pojemnik należy opisać trwale zgodnie ze skierowaniem: imię i nazwisko pacjenta oraz PESEL (można umieścić na pojemniku odpowiednią etykietę samoprzylepną, opracowaną przez jednostkę kierującą); - Pojemniki muszą być oznakowane etykietą z danymi identyfikującymi pacjenta oraz informacją o rodzaju pobranego materiału. Dane na etykiecie muszą się zgadzać z danymi na skierowaniu, mogą być wyrażone w formie kodu paskowego. - Oznaczenie pojemnika musi być na tyle trwałe, aby przypadkowe zamoczenie utrwalaczem np. przy niezamkniętym szczelnie pojemniku i wylaniu formaliny nie uniemożliwiło identyfikacji materiału tkankowego. - Bardzo istotne jest właściwe oznaczenie pojemników z różnymi materiałami tkankowymi (z różnych lokalizacji) od tego samego pacjenta. <u>Niedopuszczalne jest umieszczanie różnych materiałów tkankowych (z różnych lokalizacji) od tego samego pacjenta w jednym pojemniku.</u>	ppkt 1,2 osoby odpowiedzialne z danej komórki /jednostki za przygotowanie materiału do wysłania

 SZPITAL KONIN	Procedura	Wydanie IV
	Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie	WSZ/DN/P/12/2025
		Strona 7/Stron 11

	UWAGA!!! • Materiał przeznaczony do badania patomorfologicznego musi być przekazany w całości do jednego zakładu/pracowni patomorfologii. Niedopuszczalne jest dzielenie materiału i przysyłanie do różnych zakładów/pracowni. Gdy zaistnieje sytuacja wymagająca pobrania fragmentu materiału do innego rodzaju badania, np. mikrobiologicznego, genetycznego, konieczne jest uzgodnienie z lekarzem patomorfologiem, czy takie pobranie jest możliwe oraz odnotowanie takiej informacji na skierowaniu. 2. Materiał tkankowy należy umieścić w pojemniku spełniającym następujące warunki: ✓ Pojemniki specjalnego przeznaczenia, jednorazowe, przystosowane do transportu materiałów biologicznych, odporne na działanie środków utrwalających. ✓ Z szerokim otworem umożliwiającym bezpieczne włożenie i wyjęcie materiału. ✓ Powinien łatwo się otwierać i ponownie zamykać ✓ powinien być szczelny, zapobiegać wyciekowi formaliny i wysychaniu materiału, ✓ Wielkość pojemnika przeznaczonego do utrwalenia i transportu materiału musi być dobrana odpowiednio do wielkości materiału, aby zabezpieczyć go przed zgnieceniem, zniekształceniem, zautolizowaniem ✓ objętość utrwalacza w pojemniku powinna być ok. 10 x większa od objętości materiału tkankowego. ✓ Materiał musi być całkowicie zanurzone w utrwalaczu. W przypadku braku możliwości zatopienia całości narządu wystającą część przykryć gazą(nie ligniną)nasączoną w formalinie .	
IV	<u>Postępowanie z materiałem przesyłanym do Zakładu Patomorfologii w czasie zabiegu operacyjnego (INTRA)</u> 1. Planowany zabieg operacyjny z badaniem śródoperacyjnym należy dzień wcześniej zgłosić telefonicznie do Zakładu Patomorfologii. 2. W przypadku odstąpienia od zgłoszonego wcześniej badania śródoperacyjnego, należy o tym poinformować telefonicznie lekarza patologa, oczekującego na materiał do badania. 3. W przypadku konieczności wykonania nagłego (nieplanowanego) badania śródoperacyjnego, zgłoszenia można dokonać tego samego dnia, przed wysłaniem materiału. 4. Materiał do badania śródoperacyjnego (podobnie jak węzły chłonne) dostarczyć należy niezwłocznie od momentu pobrania w pojemniku bez utrwalacza lub w przypadku drobnych wycinków na gaziku nasączonym solą fizjologiczną, tkanka nie powinna być zanurzona w roztworze soli . 5. Skierowanie na badanie śródoperacyjne należy wypełnić wg Pkt I ppkt 2. z podaniem informacji klinicznych istotnych dla ustalenia rozpoznania.	ppkt 1-6 lekarz klinicysta

 SZPITAL KONIN	Procedura	Wydanie IV
	Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie	WSZ/DN/P/.../2025
		Strona 8/Stron 11

	Poza formą elektroniczną skierowania do materiału należy dołączyć formę papierową z adnotacją INTRA, z podaniem daty i godziny przygotowania materiału operacyjnego oraz numeru telefonu kontaktowego, pod którym ma zostać przekazany wynik badania przez lekarza patomorfologa. 6 Należy zadbać, aby w czasie oczekiwania na wynik badania linia telefoniczna wskazanego numeru była wolna, aby lekarz patolog mógł niezwłocznie przekazać wynik badania. 7. Pojemnik z materiałem musi być przekazany do zakładu patomorfologii, bezpośrednio „do rąk” pracownika. Uwaga! Niedopuszczalne jest pozostawienie materiału operacyjnego z INTRY na stanowisku rejestracji bez powiadomienia pracowników jednostki i bez uzyskania potwierdzenia odbioru.	ppkt - 7 kierowca/ ratownik, personel bloku operacyjnego
V	<u>Postępowanie z materiałem cytologicznym przed przesłaniem go do Zakładu Patomorfologii</u> Do każdego badania musi być dołączone skierowanie zgodnie z opisem wg Pkt I ppkt 2 1. Płyn z jam ciała pobrane przez nakłucie jamy opłucnej, osierdzia lub jamy otrzewnej, umieszcza się w naczyniu, do którego uprzednio dodano kilka kropel heparyny (1 ml/100 ml płynu), aby zapobiec tworzeniu się skrzepu utrudniającego ocenę, ponieważ komórki zostaną w takim skrzepie uwięzione i nie jest możliwe wykonanie dobrej jakości rozmazu. Płyn należy dostarczyć najszybciej jak to możliwe. Jeśli to niemożliwe, przechowywać w temp. 4°C, jednak nie dłużej niż 12 godzin. Do badania cytologicznego wystarczy pojemnik o objętość 200-250 ml. <u>Niedopuszczalne jest dostarczanie materiału do badania w strzykawce z igłą.</u> 2. Mocz do badania cytologicznego powinien być pobrany z drugiej lub kolejnych mikcji w ciągu dnia. Mocz z pierwszej mikcji nie nadaje się do badania z powodu słabo zachowanej morfologii komórek złuszczonej w nocy. Mocz powinien być dostarczony nieutralony, najszybciej jak to możliwe. 3. Cytologia złuszczeniowa układu oddechowego to wymazy oskrzelowe, popłuczyny oskrzelowe, płyn z płukania oskrzelowo-pęcherzykowego, bronchoskopia (EBUS), plwocina. Materiał przeznaczony do wykonania cytobloku należy utrwalić w buforowanej 10 % formalinie (Pkt III ppkt 1). Rozmazy na szkiełku utrwalić należy w 96 % alkoholu.(Pkt III ppkt 2). UWAGA!!! <u>Zaleca się wykonywanie najwyżej dwóch rozmazów cytologicznych, a pozostały materiał utrwalić do cytobloku aby cały pobrany materiał został zabezpieczony do diagnostyki.</u> 4. Cytologia z dróg żółciowych i trzustki. Wymazy szczoteczkowe oraz aspiraty uzyskane z dróg żółciowych oraz trzustki należy utrwalić na szkiełku w 96 % alkoholu natomiast materiał przeznaczony na wykonanie cytobloku w formalinie buforowanej 10 %. 5. Cytologia aspiracyjna PCI (BAC), EBUS –materiał cytologiczny pobiera się poprzez	ppkt 1-6 osoby odpowiedzialne z danej komórki/ jednostki za przygotowanie materiału do wysłania

 SZPITAL KONIN	Procedura	Wydanie IV
	Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie	WSZ/DN/P/13/2025
		Strona 9/Stron 11

	aspiracje w trakcie nakłucia zmiany. Z pobranego materiału można wykonać a) rozmazy (materiał rozprowadza się na szkiełku mikroskopowym i <u>natychmiast</u> utrwała) lub b) materiał utrwalić przez zalanie w formalinie buforowanej na cytoblok. Pobrano materiał mogą stanowić tylko rozmazy cytologiczne bądź tylko materiał zabezpieczony na cytoblok jak również rozmazy cytologiczne połączone z cytoblokiem. 6. Cytologia płynu z torbieli (np. płyn z torbieli jajnika lub innych narządów) należy przesłać nieutralony, najszybciej jak to możliwe lub przechowywać w temp. 4 stopni C, jednak nie dłużej niż 12 godzin. 7.Cytologia szyjki macicy Przed pobraniem materiału, należy przygotować wraz ze skierowaniem, szkiełko podstawowe z opisany numerem identyfikacyjnym badania. (Pkt II ppkt 2) Optymalnie rozmaz powinien być pobierany co najmniej w 5 dni po zakończeniu ostatniego cyklu menstruacyjnego i co najmniej 5 dni przed spodziewaną datą rozpoczęcia się następnego krwawienia miesięcznego. Należy unikać przed pobraniem próbki oczyszczania szyjki tamponem chyba że występuje nadmiar śluzu lub upławy. Należy wtedy zastosować gazik nasączony solą fizjologiczną. W przypadku pobierania dwóch oddzielnych próbek szczoteczką i szpatułką jako pierwsza musi być pobrana próbka z ectocervix, dla uniknięcia możliwości zanieczyszczenia przez krew z kanału szyjki macicy. Wydłużony koniec szpatułki wprowadza się w zewnętrzne ujście szyjki i należy obrócić o 360 ° zgodnie z kierunkiem wskazówek zegara. Następnie trzymając szpatułkę drugą ręką szybko pobierana jest z endocervix poprzez delikatne i całkowite zagłębienie szczoteczki w endocervixi i obrócenie jej o 360 °. Najlepszą techniką jest zastosowanie szczoteczek pozwalającą na pozyskanie materiału z kanału. Materiał na oznakowne szkiełko musi być przeniesiony szybko nie dopuszczając do przesuszenia próbki i powinien być rozprowadzony delikatnie na 2/3 powierzchni szkiełka. • Materiał biologiczny musi być rozmazany na odpowiedniej stronie szkiełka tj. stronie, po której jest pole do podpisu, ponieważ tylko ta strona szkiełka zawiera specjalną, niewidoczną nieuzbrojonym okiem adhezyjną powłokę, zapewniającą lepsze przyleganie komórek do szkiełka. • Każdy preparat musi być podpisany w sposób pozwalający na bezbłędne zidentyfikowanie pacjentki (imię i nazwisko lub numer ze skierowania + identyfikator placówki zlecającej, itp.), a dane identyfikacyjne umieszczone na preparacie muszą być identyczne jak dane identyfikacyjne pacjenta na skierowaniu załączonym do przesłanego materiału.	ppkt 7 lekarz klinicysta 'ginekolog
VI	Transport materiału do Zakładu Patomorfologii 1. Materiał tkankowy powinien być nadesłany w ciągu 24 godzin od pobrania.To optymalny czas utrwalenia pozwalający na wykonanie dobrej jakości preparatów oraz zachowanie	

 SZPITAL KONIN	Procedura	Wydanie IV
	Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie	WSZ/DN/P/13/2025
		Strona 10/Stron 11

antygenowości tkanki w przypadku konieczności wykonania odczynów immunohistochemicznych, a w szczególności badań molekularnych. Duże bloki tkankowe np. narząd rodny, pierś, jelito z guzem, gdy szacowany czas transportu przekroczy 48 godzin, zalecane jest wykonanie przez chirurga pojedynczego cięcia przez guz wraz z umieszczeniem tam gazika i dopiero wtedy włożenie tkanek do pojemnika z utrwalaczem. Uwaga !!! Postępowanie na wypadek uszkodzenia pojemnika z formaliną w transporcie a. W przypadku niewielkiego wycieku formaliny (np. z nieszczelnego lub uszkodzonego pojemnika) należy zaabsorbować nadmiar formaliny za pomocą papierowego ręcznika lub ligniny, który następnie należy umieścić w szczelnym worku foliowym celem utylizacji. Czynność wykonać w wentylowanym pomieszczeniu, unikając wdychania oparów, używając środków ochrony indywidualnej: maseczki , rękawiczki. b. Ze względu na drażniące właściwości formaliny, jeśli nastąpi kontakt formaliny ze skórą należy przemyć skórę zimną wodą z mydłem przez około 15 min. 2.Materiał cytologiczny 2.1 Materiał cytologiczny nieutrwalony taki jak; płyny, mocz , jeśli nie można dostarczyć tego samego dnia, należy przechować w temp. 4 ° C, nie dłużej niż 12 godzin. Wraz z materiałem do badania załączone skierowania należy zabezpieczyć przed ewentualnym zalaniem (w foliowej koszulce) oraz dołączyć wypełniony druk : Wykaz badań przekazanych do Zakładu Patomorfologii (<i>dotyczy zleceńodawców zewnętrznych- załącznik nr 3</i>) 2.2 Preparaty cytologiczne utrwalone „na sucho” * Preparaty przeznaczone do transportu za pośrednictwem kuriera, poczty lub bezpośrednio dostarczane do Pracowni utrwalone utrwalaczem w aerozolu , muszą być wysuszone przed umieszczeniem w pojemniku. W przeciwnym razie szkiełka przykleją się do szczelin w pojemniku co znacznie utrudnia ich wyjęcie. * Po wysuszeniu należy umieścić preparaty w pojemniku pamiętając, aby nie wkładać do pojemnika większej ilości niż liczba miejsc, aby wyeliminować groźbę zbitcia szkiełka w czasie zamykania pojemnika. * Pojemnik należy opisać nazwą zleceńodawcy, co ułatwi identyfikację i jego zwrot wraz z wynikami. * Należy sprawdzić czy wszystkie szkiełka są opisane. * Należy upewnić się że do każdego szkiełka wypisany jest załącznik, zlecenie na badanie. * Zlecenia należy umieścić w foliowej koszulce w przypadku dostarczania preparatów drogą pocztową lub kurierem pudełko wraz ze skierowaniami należy umieścić w kopercie ochronnej dodatkowo zabezpieczone folią ochronną.	ppkt 1-2 osoby odpowiedzialne za przygotowanie i wysłanie materiału tkankowego do badania, personel bloku operacyjnego
--	---

 SZPITAL KONIN	Procedura	Wydanie IV
	Przygotowanie materiału do badania histopatologicznego i cytologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie	WSZ/DN/P/...../2025
		Strona 11/Stron 11

	✗ Na kopercie należy umieścić adnotację „OSTROŻNIE SZKŁO” oraz dokładny adres Zakładu Patomorfologii. ✗ Warunki transportu,; temperatura oraz czas dostarczenia nie ma wpływu na jakość wykonywanego badania.	
--	--	--

5. Załączniki:

Załącznik nr 1 - Skierowanie na badanie (dotyczy zlecniodawców zewnętrznych)

Załącznik nr 2 - Skierowanie na badanie cytologiczne ginekologiczne (dotyczy zlecniodawców zewnętrznych)

Załącznik nr 3 - Wykaz badań przekazanych do Zakładu Patomorfologii (dotyczy zlecniodawców zewnętrznych)

6. Dokumenty związane z instrukcją:

- 1) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 sierpnia 2015 roku w sprawie standardów jakości dla medycznych laboratoriów diagnostycznych i mikrobiologicznych
- 2) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 grudnia 2017r. w sprawie standardów organizacyjnych opieki zdrowotnej w dziedzinie patomorfologii.
- 3) Obwieszczenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2021r. W sprawie standardów akredytacyjnych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych oraz funkcjonowania jednostek diagnostyki patomorfologicznej.

 **SZPITAL
KONIN**
Wojewódzki Szpital Zespolony
im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie
ul. Szpitalna 45, 62-504 Konin
LAKŁAD PATOMORFOLOGII
tel. 63240 45 60 fax. 63240 45 61

NAKLEJKA LABORATORIUM

☐ **STANDARD**

CITO

DILO

WYPEŁNIA LABORATORIUM

Imię i nazwisko pacjenta

[illegible]

PESEL

ROZPOZNANIE KLINICZNE:

Wywiad: choroby, nowotwory, operacje, data OM, badania obrazowe

wg ICD 10:

BEZ LECZENIA / W TRAKCIE / PO LECZENIU

☐ radioterapia ☐ chemioterapia
☐ immunoterapia ☐ farmakoterapia
☐ hormonoterapia ☐ inne leczenie (jakie ?)

WYNIKI POPRZEDNICH BADAŃ HISTOPATOLOGICZNYCH:

rozpoznanie histopatologiczne, nr badania

wg ICD-O-3:

SPOSÓB UTRWALANIA: ☐ FORMALNA buforowana 10%

☐ Inne 44C0FE4670BDC0F855D7F818D78E48F88

POBRANY MATERIAŁ

NR POJEMNIKA	RODZAJ MATERIAŁU*	TOPOGRAFIA / LOKALIZACJA (narząd, okolica)
1		
2		
3		
4		

* 1. Cała zmiana, 2. wycinek, 3. materiał pooperacyjny, 4. wyskrobiny, 5. oligobiopsja, 6. płyn, 7. wymaz, 8. plwocina, 9. BAC, 10. BGI, 11. inny

DATA POBRANIA I UTRWALENIA MATERIAŁU

GODZINA

LICZBA POJEMNIKÓW[illegible]

		:		
--	--	---	--	--

.....
 materiał przedpisał/oznaczył (imie, nazwisko, nr. Tel.)

WYPEŁNIA LABORATORIUM	DATA
DOSTARCZENIA MATERIAŁU	
POBRANIA WYCINKÓW	
WYKONANIA PREPARATÓW	
POBRANIA DODATKOWYCH WYCINKÓW	

Lekarz kierujący

pieczętka/podpis/tel. kontaktowy

BADANIE CYTOLOGICZNE NR**IMIĘ I NAZWISKO****PESEL** _ _ _ _ _

Data pobrania:OM:.....Ostatnie badanie.....

DANE KLINICZNE:

....Cięża	estrogenoterapia	krio/laseroterapia
....Połóg	krwawienie	radioterapia
....Doustna antykoncepcja	upławy	usunięcie jajników,
....Menopauza-rok	condyloma	histerectomia -rok....
....IUD	prolapsus	konizacja-rok.....

Ocena makroskopowa : szyjki macicy : Bez zmian Ectopion.....

UWAGI:

.....
lek. kierujący**WYNIK BADANIA :****Wg systemu BETHESDA:**.....Uwagi:.....
.....
.....

Wg PAPANICOLAOU.....gr.

ZALECENIA: Powtórne badanie : Po leczeniu zam- cy**Wskazana weryfikacja histopatologiczna**

Data:.....

Oceniający.....

.....
Nazwa jednostki kierującej
(pieczęć)

Lista badań dostarczonych do Zakładu Patomorfologii WSZ im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie

L.p	Nazwisko i imię pacjenta
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	

Podpis osoby przyjmującej badaniadata

Pieczęć Zakładu.

.....

UWAGA !!!!

Prosimy o dostarczanie badań do Zakładu Patomorfologii wraz z listą pacjentów na której będzie potwierdzenie przyjęcia materiału do badania.(druk w załączeniu)